1927 JÚNIUS

ERDÉSZETI LAPOK

LXVI. ÉVF. | AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET KÖZLÖNYE | 6. FÜZET.

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Felelős szerkesztő
CZILLINGER JÁNOS
Megjelenik minden hó 15-én.
Előfizetési díj 1927 évre 24 P, erdészeti altiszteknek 12 P
Az Országos Erdészeti Egyesület tagjai a tagjárulékok fejében kapják.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapesten, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz. II. emelet
A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltetnek.
(Telefon: 237—22.)

Az új erdőtörvényről

Irta: *Czillinger János*

I.

A) *Általánosságban az új erdőtörvény szükségességéről és időszerűségéről.*

Mintegy lidércnyomás alól szabadultan szívjuk azt a friss erdei levegőt, amely *Bíró* Zoltán tagtársunknak az új *erdőtörvény* irányelveivel kapcsolatban megírt tanulmányából szerteárad.

Üdvözöljük egyfelől a belátó, méltányos felfogást az erdőbirtokosok érthető igényeivel szemben, másfelől teljesen egyetértünk azzal a kérlelhetetlen szigorral, amelynek alkalmazására az igazolt közérdek kívánalmainak érvényesítése érdekében feltétlen szükség van.

Sajnos, szakközönségünk többi kiválóságai ezidőszerint tartózkodnak ennek a rendkívül fontos és nyilvánvalóan aktuális kérdésnek taglalásától, pedig ennek a sürgősen megoldandó feladatnak minden oldalról való előzetes megvilágítása

egyrészről a közeli időkben lefolytatandó tárgyalásokhoz értékes támpontot nyujthatna, másrészről a közérdeklődés felkeltésével mindenesetre elősegítené a sikeres megoldást is.

Mint egyike azoknak, aki a *mai törvények reviziójában* és az *új erdőtörvény sürgős megalkotásában* látja a magyar erdőgazdálkodás fellendülését, megújhodását, az erdőmérnöki karnak valódi munkaterületére való eljuttatását, kötelességszerűen és a régi célkitűzéssel kívánok az új erdőtörvény szükségességének, időszerűségének kérdéséhez, valamint a követendő irányelvekhez hozzászólni.

Nem szorul bizonyításra az, hogy a félszázados multtal bíró erdőtörvényünk (1879:XXXI.) nemcsak tisztes multja és kora következtében, hanem legfőképen azért szorul módosításra, mert az *erdők fenntartását* eléggé hatályosan nem biztosítja.

Kirívó gyengéje az a megalkuvó rendelkezés, mely a rendszeres gazdasági üzemtervi kötelezettséget, valamint a szakértő erdőtisztek és erdőőrök alkalmazását csak bizonyos (17. §) kategóriákra nézve mondta ki kötelezően s ezzel a magánerdők siralmas pusztulásának ágyát megvetette.

Erről azonban később.

Az erdőtörvény alapszerkezetének módosítása természetszerűleg maga után vonja a három évtizedes multtal bíró ú. n. községi erdőtörvény (1898:XIX.) részbeni módosítását is, még pedig annál is inkább, mert az utóbbinak egyes rendelkezései az erdészeti közigazgatás harmóniáját amúgy sem biztosítják.

A revizió *múlhatatlan szükségességének koronája* a legújabb idők törvényalkotásának nem szerencsés rendszere. Itt nem bocsátkozom ismétlésekbe, csupán arra hivatkozom, hogy a helyzet tarthatatlansága a közelmultban lefolytatott szakvita keretében pro és kontra egyértelmüleg konstatálva lett.

A szükségesség kérdésével tehát végeztünk.

Az időszerűséggel is így állunk.

Elvileg egyben időszerű is az, ami *feltétlenül* szükséges.

Mi nem tartozunk az időszerűség kérdését pártpolitikai szempontból megítélni.

Mi ezt a kérdést szigorúan erdőgazdasági szempontból

kell hogy mérlegeljük és *előkészüljünk* a cselekvésre akkor is, amikor pártpolitikai szempontból, avagy egyéb személyi tekintetekből kedvezőtlen szelek fújnak, mert különben mindenről lekésünk.

Úgy erdészeti kormányzatunkat, mint bennünket csak egy szempont vezethet és ez az ország erdőgazdaságának talpraállítása.

De a kifejezetten gazdasági szempontoktól eltekintve, erdőgazdaságpolitikai szempontból elsőrendűen időszerű az új törvény megalkotása. Erre sarkal az eddig figyelemre nem méltatott magyarságlakta erdőgazdaságokkal való törődés, a nagy tömegekben kihasználatlanul heverő munkaerők alkalomszerű felhasználása, végül az erdészeti alkalmazottaknak egyenesen államérdekből is szükséges — mondjuk készletbentartása.

Sem a magyarságlakta erdőgazdaságok belterjesebb mívelésére, sem új erdők telepítésére nézve az alföldfásítási törvény és utasítás — mint tudjuk — megfelelőnek nem bizonyult, pedig elsősorban az volna *a mai idők* erdőgazdasági politikájának főfeladata, hogy kihasználva az alkalmat, az átmeneti évek alatt minden figyelmünket az eddig elhanyagolt magyarságlakta erdőségek rendbehozatalára, az alföldi futóhomokok megkötésére stb. irányítsuk.

Itt mellesleg említem meg, hogy az alföldfásítási intézkedések lényegileg az erdőfenntartási törvényrész keretébe tartoznak s — véleményem szerint — az alföldfásítási törvénynek helytálló rendelkezései a jövőben az erdőtörvénybe volnának befoglalandók, mert hiszen semmikép sem lehet helyes és célszerű az, hogy az országnak egy területileg elhatárolt részére külön erdőfenntartási törvény, külön eljárási szabályok alkalmaztassanak.

Időszerű a törvények reviziója, mert az elkészítendő *új törvényalkotás olyan új munkaterületeket kell, hogy kijelöljön* az erdőmérnökök és altisztek részére, *amelyek úgyszólván teljes mértékben felszívják a ma kihasználatlanul heverő, rendkívül értékes, tapasztalt munkaerőket* s emellett — anélkül, hogy a közre nézve sérelmes volna, — az állam érdeké-

ből is megmentendő ifjú nemzedék elhelyezkedése biztosítva lesz.

Időszerűbb valamit elképzelni sem tudok, mint az *új erdőtörvényt*, amely egy csapással hivatva lesz a ma is még csak háborús rendelet segítségével úgy ahogy alátámasztott erdőfenntartás érdekeit intézményesen biztosítani, amely hivatva lesz *egy derékban letört, munkaképes, tapasztalt, tennivágyó, értékes társadalmi osztálynak munkaerejét* a haza és az erdőgazdaság javára legmegfelelőbben kihasználni, amely hivatva lesz a kétségbeesés határán küzködő fiatalságunknak új életet, új reményeket, boldogabb jövőt biztosítani.

B) *Az erdőfenntartás kérdése az erdők eloszlásának megvilágításában.*

Az „*erdőfenntartás*" manapság szállóige lett. Megérdemli, hogy kissé elmélyedjünk felette.

Az ember megjelenését az ősrengetegben, amikor tűzzel-vassal nekilát az erdők pusztításának, kultúrmunkának, tehát közérdekű munkának nevezik. Viszont a kultúra legmagasabb fokán álló nemzetekről tudjuk, hogy a legnagyobb gonddal őrködnek a még meglevő erdeik fenntartásán, *sőt erdeik szaporítására* törekszenek.

Tehát, ha közérdek az, ami az embert arra vezeti, hogy az ősvadonból tejjel-mézzel folyó országot teremtsen és ha a kultúrnemzetek éppenúgy a közérdekre való hivatkozással emelik fel védő szavukat az erdők fenntartása és szaporítása érdekében, akkor nyilvánvaló, hogy ennek a két ellenkező irányban jelentkező közérdekű kivánalomnak valamely határvonalon, még helyesebben valamely határszakaszon teljesen egybevágónak kell lenni.

Amint túllő a célon a *kapzsi ember*, amikor az erdőírtást és erdőpusztítást az őserdőben túlzásba viszi, eredményeiben éppenúgy károsnak nevezhető az az ellentétes irányú merev igyekezet, amely mindenáron, mindenütt csak erdőt akar látni.

Az erdőgazdasági politikának célja csak az lehet, hogy pontos statisztikai felvételek útján kitapogassa ezt a helyes mértéket, az erdők eloszlásának helyes arányát s ezt megálla-

pítván, rendületlenül ragaszkodjon az ekként — *erdővidékenkint megállapított* erdőterületek fenntartásához.

Úgy vélem, hogy ez a helyes mérték minden egyes országra, sőt minden egyes erdővidékre más és más százalékos eloszlást mutat, továbbá, hogy ez a helyes mérték bizonyos csekély mérvű kilengési határok között *állandó.*

Az *erdőfenntartásnál,* tehát ennek az állandó helyes mértéknek a betartása lehet csak az, ami a mindenkori közérdekkel biztosan megokolható.

Az erdőgazdaság évszázadok keretei között mozog, nem lehet kitéve az idők divatjai, pártpolitikai fuvallatok, erőszakolt elméletek kénye-kedvének. Itt egypár év mulasztását, hibáit, évtizedek hosszú sora alatt nem hozhatjuk helyre.

Itt tehát igenis szükség van egy egyszeri alapos iránymutatásra, amelytől azután eltérni csakis a legkiváltságosabb esetekben legyen lehetséges.

Véleményem szerint először tisztán kell látnunk. Az erdők törzskönyve mai összeállításában erdőgazdaságpolitikai célokra tiszta képet nem mutat.

Új rendszer alapján új és *folytonos* adatgyüjtésre van szükség, amely adatgyüjtésnél, illetőleg szakszerű felvételénél súlyt helyeznék azoknak az elvitathatatlanul elismert *erdőtalajoknak*) összeírására is,* amelyek ma nem esnek sem az erdők, sem a kopár, futóhomokos területek megjelölése alá s amelyek ma még nyilvánvalóan *ideiglenesen* más gazdasági mívelés alatt állanak ugyan, de sorsuk máris meg van pecsételve.

Ezek azok a földterületek, amelyek emberi tökéletlenség következtében, szakértelem hiánya és illetéktelen beavatkozások folytán kicsúsztak kezeinkből, ezek azok a kétes értékű mezőgazdasági földek, amelyeken — képzelt jogsérelmek miatt — szemethúnyva kitenyésztetnek az ekként soha el nem fogyó kopárok.

Vagy talán helyes álláspont az, ölbetett kezekkel nézni, mint kopárosodik el valamely *erdőtalaj* (pl, legelő), csupán

*) A „feltétlen" jelzőt nem használom, mert nem találó.

azért, mert még mindig nincs annyi vízmosás rajta, hogy az erdészeti hatóságoknak jogcímük legyen a beavatkozásra?

Vajjon nem volna-e észszerűbb törvényes keretekben intézményesen módot nyujtani az erdészeti hatóságoknak arra, hogy az ilyen elkopárosodást elsősorban *megelőzzék?*

Ez az a munkaterület, ahol a hatósági beavatkozási jogot, megfelelő jogorvoslatok biztosítása mellett *kiterjeszteni* tartom szükségesnek.

Meggyőződésem, ha ezen a téren rendszert nem teremtünk, akkor: örökösen Dunába vizet hordunk!

Erdősítgethetjük állandóan a folyton-folyvást szaporodó új kopárterületeket írtózatos erdősítési költségekkel, pénzszórással s ezalatt az *erdőtalajok* lelkiismeretlen birtokosai teljes léleknyugalommal legeltethetik tovább a kopár, meredek hegyoldalakat, míg egyszer utódainknak hosszas hatósági eljárások után kegyesen megengedtetik, hogy az állam drága pénzén, az állam édes földjét — talán kitüntetések adományozása mellett — hosszú, évtizedes munka árán megóvják a teljes megsemmisüléstől.

Engedelmet kérek, de nem tudom józan ítélőképességgel rendelkező honatyáról feltételezni azt, hogy ebben a törekvésünkben a magántulajdon szentségének megsértését, vagy a hatóság alaptalan zaklatását lássa.

De tovább megyek, még ha ezzel a váddal is állanánk szemben, a legutóbbi háborús idők tanítottak meg arra, hogy a magánérdek a közérdeknek feltétlenül alárendelendő.

A kopár — futóhomokos területek — beerdősítése félmunka, egyszerű, évtizedes hátralékos akta.

A lényeg a kopárok keletkezésének praeventív megakadályozása.

Ennek útja pedig csak az lehet, amire fentebb rámutattam.

Ebben az irányban látok erős hézagot eddigi törvényalkotásainkban, ezt kell elsősorban betömni.

Azáltal, hogy az erdők által elfoglalandó területet az előbb említett helyes mértékben kívánom megállapítani, egyáltalában nem azt mondom, hogy a más gazdasági mívelésre állandóan alkalmas földterületeken álló erdőknek lehető fentartására ne törekedjünk.

Ezt az igyekezetet részünkről senki sem nehézményezheti. Azonban egészen természetes, hogy *elsősorban* mégis csak az a kötelességünk, hogy a meglévő erdőkön kívül a kezünkből kicsúszott *erdőtalajokat* és a már tönkrement kopár, futóhomokos területket fogjuk meg.

Kereken kimondanám a törvényben, hogy erdőt irtani, más gazdasági mívelésre átalakítani általában a *hatóság engedélye nélkül tilos.*

De viszont nagy vonásokban már magában a törvényben szabályoznám — az egyidejűleg megalkotandó végrehajtási utasításban pedig —, szabatosan körülírnám, hogy mely esetek azok, amelyekben a *közérdek jogcímén* helye van az engedély megtagadásának, mely esetek azok, amikor *az engedély feltételekhez köthető,* mely esetek azok, amikor *az engedély feltétel nélkül megadandó.*

Mind a három eshetőség előfordulhat.

Az erdőkikebelezéseknél több évtized alatt állandósult s az utóbbi időkben egészen elfajult és mereven alkalmazott *rekompenzációs* elmélet jogalapját nem boncolgatom. A törvény hibájából kinőtt surrogatumnak tartom. Most azonban ezzel is rendet kellene csinálni.

Bizonyos esetekben helytálló és eredményes rendszer volt és *helyileg megokolt* esetekben továbbra is fentartható lenne.

De általánosítani képtelenség.

Hogy lehet a közérdek jogcímén valakit arra kényszeríteni, hogy más oldalon anyagi vesztébe rohanjon azért, mert józan gazdálkodási tervét meg akarja valósítani; hogy lehet őt *megfelelő* csereterület nem létében, vagy meg nem szerezhetősége esetén arra kényszeríteni, hogy a tizedik határban uzsoraáron kaparintson elő egy olyan csereterületet, amelyet a lehető legextenzívebb módon lesz csak képes, úgy ahogy kezelni, idővel elkótyavetyélni.

Ezt közérdekkel megokolni nem lehet.

Itt valami más formát kellene választani az erdőmívelési ág megváltoztatása révén *igazoltan* a közérdek rovására előálló hátrány ellensúlyozására.

Felvetem a gondolatot. Nem vona-e ésszerűbb bizonyos

pénzbeli ellenérték megtérítéséhez kötni az engedélyt azzal, hogy ezt a birtokos az *Országos Erdei Alapba* köteles befizetni?

Vagy nem volna lehetséges az, hogy az állam erre a célra előre megvásárolna mondjuk az Alföldön egy hatalmas futóhomokos „Paflagoniát", amelyet az állam kezelne s azt ilyen erdőbirtokosok részére arányrész szerinti eladás céljaira fentartaná?

Bármelyik forma közérdek szempontjából megfelelőbbnek látszik az eddigi rendszernél, s a birtokosok részére nagy könnyebbséget biztosítana.

Jóllehet, a mai átmeneti helyzetünk még azt a szélsőséges álláspontot is igazolni látszik, hogy a legkisebb erdőfolt fentartásához is körömszakadtáig ragaszkodjunk, mindamellett ne legyünk e tekintetben túlságosan *elfogultak* és *merevek* és ne tételezzük azt fel *hivatalból*, hogy a mezőgazda az erdőt nem szereti.

Miért telepítette volna akkor azt önként búzaföldjei közepette?

Ellenben sohasem fog telepíteni önmagától ilyen helyen erdőt, ha örökösen nyakán érzi a hatóság kényszerzubbonyának szorítását!

A mi szerepünk sokkal fontosabb. Amíg a telecskai futóhomokos dombok nyúlványain tízezerholdszámra elterülő *Szaharákon* csak elvétve jelzik a hitvány fehérnyár cseprentések az egykori erdők maradványait, amíg itt a főváros közvetlen közelében, Pilisvörösvár—Tokod környékén Karszt-szerű kopár hegyek meredeznek kopaszon az égnek, amíg a *községi és közbirtokossági csordák nagyrésze elvitathatatlanul erdőtalajon tiporja ki a vízmosások előreláthatóra rajzolatait*, az erdőfentartásnak követelményei az *erdők eloszlását illetően* teljesültnek egyáltalán nem mondhatók.

Ennyit az erdők eloszlásáról és mai ötletszerű elhelyezkedésükről az erdőfentartás igényeivel kapcsolatban, nézzük a továbbiakban mik az erdőfentartás igényei az erdők kezelését illetően.

(Folytatása következik)